

Однак, як свідчить зарубіжний досвід розвинених країн основу їх виробничого потенціалу складають крупні корпорації, які дозволяють сконцентрувати матеріальні, людські і фінансові ресурси на вирішення складних науково-технічних і виробничих проблем, які забезпечують високу конкурентоспроможність таких корпорацій та активізацію відтворювальних процесів [1].

Список використаних джерел:

1. Мазур Г. Ринкові інтегровані форми територіально-виробничої організації регіонального АПК та їх результативність / Г.О. Мазур. //Вісник Хмельницького національного університету, 2014. – № 3. – Том 2 (212). – С. 171.
2. Касьян З. Аналіз та формування складових інноваційної активності підприємств легкої промисловості / З.Е. Касьян //Вісник КНУТД, 2012. - №2.
3. Бондаренко Н.М. Напрями підвищення інноваційної активності промислових підприємств // Донбас-2020: перспективи розвитку очима молодих вчених: Матеріали V науково-практичної конференції. м. Донецьк, 25-27 травня 2010 р. – Донецьк, ДонНТУ, 2010. – 973 с.

УДК 658:330.341.1

ПРОБЛЕМИ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ ЕНЕРГЕТИЧНИХ ХАРТІЙ (ТРЕТЬОГО ЕНЕРГОПАКЕТУ) КРАЇН ЄС В ЕНЕРГЕТИЦІ УКРАЇНИ

Б. В. Гречаник

***Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу
e-mail: bvgrechanyk@gmail.com***

Галузь енергетики України впродовж уже доволі тривалого часу “незмінно” перебуває на останніх позиціях у рейтингу ефективності серед галузей країн європейської спільноти. Її “системне реформування”, яке анонсувалось 3 роки назад і передбачало здійснення поетапних покрокових змін в енергетичній сфері національної економіки (з метою приведення її у відповідність до стандартів і норм Європейського Союзу) на жаль почало “пробуксовувати” ще на самих перших стадіях її здійснення. При цьому ключовою проблемою перебігу процесу модернізації вітчизняної енергетичної галузі — на цьому етапі — була і залишається проблема адаптації вітчизняного законодавства у сфері енергетики, до норм спільного лібералізованого електроенергетичного та газового ринку ЄС. Саме тому, усі питання, які пов’язані у першу чергу з процесом імплементації Україною енергетичної хартії краї ЄС “Третій Енергопакет” сьогодні набули особливої гостроти і потребують невідкладного їх вирішення.

Нині беззаперечним є той факт, що приєднання України до Енергетичного Співтовариства забезпечить прозорі та прогнозовані механізми формування тарифів на енергоносії, сприятиме залученню інвестицій в галузь, дасть змогу ефективніше використовувати наявний експортний потенціал [1]. Разом з тим, слід зазначити, що процес активної фази формування і розвитку ефективною та дієвою моделі функціонування енергетичного простору країн європейської спільноти тривав близько 15 років — з кінця 90-их років XX століття і до кінця “нульового” десятиліття XXI століття — фактично, до прийняття Третього енергопакету [2].

Енергетичний пакет — це набір директив Євросоюзу в сфері поставок газу та електроенергії, а також пов’язаних з ними нормативних актів [2]. Принагідно зауважимо, що прийняття Першого енергопакету (19.12.1996 р.) було потрібне для підвищення ефективності енергосектора й конкурентоспроможності економіки країн європейської спільноти загалом.

Головна мета Другого пакету директив (він був затверджений у червні 2003 р.) — створення передумов для розвитку вільної конкуренції на європейському енергоринку. Зокрема у цьому пакеті було сформульовано вимоги про необхідність поділу вертикально інтегрованих компаній (на практиці це означало, що, наприклад, у секторі природного газу діяльність компаній, що його транспортують, повинна бути відокремлена від діяльності з видобутку та дистрибуції газу. При цьому, такий поділ не передбачав “поділу власності”) [2].

Необхідність розроблення і прийняття Третього енергопакету була зумовлена скаргами дрібних трейдерів, що скаржились на обмеження їм у доступі до розподільчих мереж, через “агресивну” діяльність великих енергетичних компаній [2]. Його особливість — заборона компаніям одночасно і продавати, і транспортувати газ та електроенергію, При цьому компаніям-монополістам пропонується продати транспортні мережі або віддати управління ними незалежному операторові. Крім того, в документах чітко передбачено гарантії доступу третім сторонам до газотранспортних потужностей [2].

Проведений аналіз змісту та особливостей Другого і Третього енергетичного пакету дозволяє зробити деякі проміжні висновки та узагальнення:

– імплементація Україною Третього енергопакета ЄС вплине не лише на одну її галузь — галузь енергетики, — а й на усі сфери національної економіки (а отже і на усі процеси, що відбуваються в суспільстві);

– процес імплементації Україною Третього пакету директив ЄС, який за своїм змістом є масштабним, глибинним і комплексним, не може не характеризуватись масштабністю, глибинністю і комплексністю. В свою чергу, це означає, що такий процес буде складним (і з точки зору кількості

компонентів, напрямів, етапів, учасників, і з точки зору управління ним) і тривалим у часі;

– “цивілізаційна віддаленість” країни, яка імплементує Третій енергетичний пакет від “середнього” рівня соціально-економічного розвитку країн ЄС суттєво впливає на перебіг процесу його імплементатії: чим більша “цивілізаційна віддаленість”, тим перебіг процесу буде складнішим і тривалішим [3].

Наведені вище деякі узагальнення вказують на необхідність проведення аналізу стану і перебігу процесу імплементатії Третього енергопакету Україною з метою ідентифікації "вузьких місць" та визначальних стримуючих його факторів. При цьому слід зауважити, що такий аналіз доцільно проводити (згідно рекомендацій Секретаріату Енергетичного Співтовариства (ЕС) [4]) за чотирма ключовими критеріями (або “критеріями аналізу”) статусу імплементатії Третього енергопакету, зокрема: 1) забезпечення прозорого та недискримінаційного доступу третіх осіб (так званий принцип “third party access” (ТРА)); 2) забезпечення вільного потоку газу та конкурентних умов; 3) відповідні заходи щодо інфраструктури; 4) розмежування оператора ГТС (так званий критерій “Unbundling”).

Таким чином, на основі результатів дослідження щодо стану реалізації Плану дій Україною як учасницею Енергетичного Співтовариства з імплементатії Третього енергопакету за чотирма ключовими критеріями-напрямами, можна констатувати про необхідність здійснення цілого ряду конкретних заходів, відповідно за кожним з чотирьох напрямів дослідження:

– за напрямом №1 — “забезпечення прозорого та недискримінаційного доступу третіх осіб” (цей напрям ґрунтується на дотриманні принципу “third party access”) — Україні необхідно: 1) встановити механізми розподілу енергетичних потужностей і правил врегулювання перевантажень, які нададуть доступ до аверсного та реверсного режимів третім особам; 2) встановити ринкові механізми балансування потужностей; 3) розробити прозорі та недискримінаційні правила тарифікації, які не зашкодять транскордонній співпраці;

– за напрямом №2 — “забезпечення вільного потоку газу та конкурентних умов” — наша держава повинна: 1) оптимізувати актуальні потужності в обох напрямках, включно з так званим “віртуальним реверсом”; 2) забезпечувати опублікування так званих “вимог прозорості” (відповідно до Regulation (EC) 715/2009 (Директива Європарламенту та Ради ЄС) на інформаційній платформі прозорості ENTSOG (European Network of Transmission System Operators for Gas));

– за напрямом №3 — “відповідні заходи щодо інфраструктури” — Україні необхідно: 1) затвердити угоди щодо інтерконекторів; 2) забезпечити міждержавний механізм розподілу витрат (відповідно до Regulation (EU)

347/2013); 3) забезпечити узгоджений механізм діяльності об'єднаних систем країн-членів ЄС і країн-учасниць ЕС;

– за напрямом №4 — “розмежування оператора ГТС” — наша держава має: 1) розмежувати та затвердити оператора ГТС відповідно до вимог Третього енергопакету ЄС; 2) розробити і прийняти правила сертифікації оператора ГТС.

Список використаних джерел:

1. Ліп В. Енергетична політика сталого розвитку як вектор інтеграції Україна-ЄС / В. Ліп // Науковий вісник [Одеського національного економічного університету]. – 2016. – № 4. – С. 158–176.

2. Хто завалив роботу за Третім енергопакетом? [Ел. ресурс]. — Режим доступу: http://gazeta.dt.ua/energy_market/hto-zavaliv-robotu-za-tretim-energoraketom-.html

3. Гречаник Б. В. Природні монополії: проблеми функціонування та реорганізації в контексті розвитку нафтогазової промисловості. / Б. В. Гречаник // Науковий вісник ІФНТУНГ, Серія “Економіка та управління в нафтовій і газовій промисловості”. – 2016. – №2 (14). – С. 52 – 58.

4. Україна інтегрується в європейську газотранспортну систему. Чи є прогрес? [Ел. ресурс]. — Режим доступу: https://www.euointegration.com.ua/articles/2017/02/27/7062248/view_print/

УДК 005.56

ПРО КОНЦЕПТУАЛЬНИЙ ПІДХІД ДО ПАРТНЕРСЬКОЇ ВЗАЄМОДІЇ ОСВІТИ, НАУКИ ТА ПІДПРИЄМНИЦТВА

М. О. Данилюк

Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу

email: econpid@nung.edu.ua

Купчак В. Р.

ПАТ «Волиньобленерго»

На нинішньому етапі розвитку національної економіки відбувається нагальна необхідність у реформуванні багатьох її секторів. Серед найбільш важливих можна виділити реформування вітчизняної вищої освіти, адже модель розвитку України сьогодні – це «економіка, що базується на знаннях». Даній проблемі присвячено чимало праць вітчизняних науковців, в яких зроблено акцент на актуальні проблеми модернізаційних зрушень у системі вищої освіти в контексті входження України до європейського освітнього простору. Разом з тим для комплексного вирішення проблеми реформування вищої освіти необхідне обґрунтування нових теоретичних підходів до